

Regeringens proposition

1986/87:93

om bostäder åt unga

Prop.
1986/87:93

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 19 februari 1987.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Hans Gustafsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till åtgärder för att förbättra de ungas ställning på bostadsmarknaden.

Förslagen läggs fram mot bakgrund av att det i dag – efter de senaste årens förbättringar av samhällets och hushållens ekonomi – råder obalans på bostadsmarknaden med brist på små och medelstora lägenheter i vissa regioner. En viktig orsak till detta är en stor inflyttning till högskoleorter och expansiva regioner. Samtidigt har 60-talets stora barnkullar nu nått den ålder då man normalt lämnar föräldrahemmet och bildar ett eget hushåll.

Utgångspunkten för förslagen är att det nu behövs särskilda insatser från statens sida för att underlätta för kommunerna att få tillgång till bostäder som kan upplåtas till ungdomar. Vidare behövs nu insatser för att öka de ungas betalningsförmåga så att de kan efterfråga bra bostäder samt för att stödja försöksverksamhet rörande ungas boende.

Sålunda föreslås ett särskilt bidrag, ungdomsbostadsstöd, för att öka utbudet av bostäder på vissa orter som har uttalade problem. Stödet föreslås lämnas för lägenheter som förmedlas av kommunen och som för första gången upplåts som genomgångsbostäder för ungdomar.

För studentbostadsföretagen föreslås att bostadslån kan lämnas med 30% vid nybyggnad på samma sätt som gäller vid ombyggnad.

Vidare föreslås att bostadsbidrag skall lämnas till ensamstående och makar/samboende till och med det år då de fyller 28 år. Förslaget innebär att bostadsbidrag kan lämnas med maximalt 880 kr. för ensamstående och 1 280 kr. för makar/samboende per månad.

Ungdomsboendedelegationen föreslås få ytterligare 2 milj. kr. i statligt

bidrag till sin verksamhet. Detta förutsätts ge delegationen möjligheter att stimulera och utvärdera kommunernas verksamhet med att ta fram genomgångsbostäder för ungdomar. Prop. 1986/87:93

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 19 februari 1987

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Gustafsson

Proposition om bostäder åt unga

1 Inledning

I bostadsdepartementets bilaga till budgetpropositionen (prop. 1986/87: 100 bil. 13) framhöll jag i min inledande redovisning av bostadsmarknadsläget att ungdomarnas ställning på bostadsmarknaden måste ägnas särskild uppmärksamhet de närmaste åren. Jag kommer i det följande att lägga fram vissa förslag som har till syfte att underlätta för unga att skaffa sig en första bostad.

2 Bakgrund

2.1 Tidigare behandling av frågan om ungdomsboende

Riksdagen beslutade våren 1983 (CU 1982/83:22, rskr 233) med anledning av en motion i frågan att ge regeringen till känna att en översyn av ungdomens bostadssituation borde göras i lämpligt sammanhang. En arbetsgrupp för ungdomsboendefrågor inom bostadsdepartementet redovisade i betänkandet (Ds Bo 1984:10) Bostäder åt unga ett antal förslag till hur man kan underlätta för ungdomar att få sin första egna bostad. Förslagen har behandlats i prop. 1984/85: 100 bil. 13.

Arbetsgruppen föreslog dels särskilda regler i hyreslagen om s.k. ungdomskontrakt, dvs. en hyresupplåtelse utan bytesrätt som skulle ge besittningsskydd bara tills hyresgästen fyllt 25 år, dels ekonomiskt stöd från staten till ny- och ombyggnad samt dels vissa lättnader i normkraven beträffande byggnader.

Vid remissbehandlingen av arbetsgruppens betänkande fick förslagen ett blandat mottagande. Enligt min uppfattning berodde det på att kommuner och bostadsföretag utifrån de lokala behöven hade skilda uppfattningar om vilka riktade insatser som behövdes för att förbättra de ungas boende i respektive kommun. Nästan alla remissinstanser var negativa till förslaget om ungdomskontrakt. Även förslaget om lättnader i normkraven avvisades av flertalet remissinstanser. Endast ett fåtal av dem som yttrade sig i

frågan ansåg att det föreslagna statliga stödet till ny- och ombyggnad skulle kunna bli ett effektivt medel för att få fram bostäder åt ungdomar.

Med hänsyn bl.a. till denna samstämmiga kritik lade regeringen inte fram några förslag med anledning av vad arbetsgruppen hade föreslagit. Arbetsgruppens utredning och allmänna överväganden bidrog emellertid till att ungdomsboendefrågorna uppmärksammades runt om i landet och diskuterades på ett konstruktivt sätt.

I syfte att ta till vara det intresse för ungdomsboendefrågorna som kommit till uttryck i remissvaren och sprida de erfarenheter som gjorts ute i kommunerna föreslog dock regeringen i prop. 1984/85:100 bil. 13 att en försöksverksamhet rörande de ungas boende skulle stimuleras med ett tillfälligt statligt bidrag. Riksdagen beslutade sedan i enlighet med förslaget (BoU 15, rskr 232) att ett anslag om en milj. kr. skulle anvisas för en treårig försöksverksamhet. Jag inrättade en särskild ungdomsboendedelegation med uppgift att handha bidragsverksamheten och att följa utvecklingen på området och sprida kännedom om goda exempel.

2.2 Allmänt

Situationen på bostadsmarknaden i vissa regioner är nu utomordentligt svår för många unga bostadssökande. I många kommuner råder det brist på framför allt små och medelstora hyreslägenheter. Insatser måste nu göras från samhällets sida för att förbättra de ungas bostadsförhållanden. Det finns bl.a. skäl att underlätta för de unga att få sin första bostad.

Ungdomar är genom sin ålder och ställning i samhället en utsatt och mer sårbar grupp än vuxna. Många ungdomar har svårt att få en bostad när de flyttar hemifrån just därför att de är unga och nya på bostadsmarknaden. De befinner sig i en övergångsperiod i livet då det kan vara svårt att hävda sig på bostadsmarknaden i konkurrens med andra bostadssökande. De unga har ofta en svag ekonomi och de kan ha svårt att överblicka vilka alternativ som är realistiska samt att formulera sina krav. För att få arbete tvingas de unga att flytta till orter där det är ont om bostäder som är lämpliga för ungdomar.

Ungdomarnas svaga ställning på bostadsmarknaden blir givetvis ännu mer påtaglig i en bristsituation med ett minskande antal lediga lägenheter och ett växande antal bostadssökande. Det bästa sättet att stärka ungdomarnas och andra svaga gruppers ställning på bostadsmarknaden är därför givetvis att se till att det finns bra bostäder att tillgå för alla.

En egen bostad är grunden för en ung människas utveckling mot ett självständigt liv. Undersökningar visar att det motiv som de allra flesta ungdomar har för att flytta hemifrån är en önskan om att klara sig själv. Det är enligt min mening viktigt att denna naturliga strävan efter självständighet och frigörelse får sitt utlopp och att ungdomarna bereds möjligheter att på rimliga villkor starta ett eget liv när de känner sig mogna för det.

Samhällets mål för den sociala bostadspolitiken är att alla skall ha tillgång till en sund, rymlig, välplanerad och ändamålsenligt utrustad bostad till rimligt pris. Detta mål gäller självklart även de unga som söker sin första bostad.

Under den tid som har gått sedan arbetsgruppen för ungdomsboendefrågor lämnade sitt betänkande har situationen för de unga på bostadsmarknaden inte förbättrats. Snarare har läget försämrats. Orsakerna till detta är många och i viss mån samverkande.

Bostadsmarknaden har förändrats på ett påtagligt sätt i ett stort antal kommuner. Trenden med för varje år ökande bostadsöverskott har brutits. I stället kan vi nu i många kommuner registrera en allmän bostadsbrist eller en brist på vissa typer av bostäder, ofta lägenheter lämpliga för små hushåll. Under många år har bostadsbyggandet minskat betydligt. En vändning tycks nu dock ha skett.

Länsbostadsnämnderna har nyligen till bostadsstyrelsen redovisat kommunernas arbete med bostadsförsörjningen för ungdomar. Av bostadsstyrelsens sammanställning (Bo-rapport 1987:3) framgår att bostadsbristen är utbredd. Det är nu mer än 180 av landets 284 kommuner som redovisar brist på lämpliga bostäder för ungdomar.

Ungdomarna flyttar in till kommunernas centralorter eller till högskoleorter och expansiva regioner som har gott om arbetstillfällen. Detta ökar efterfrågan på små lägenheter och studentbostäder i dessa orter. På sina håll kan det samtidigt finnas ett överskott av andra lägenhetstyper. Utbudet av bostäder som är lämpliga för ungdomar har minskat bl. a. genom att små lägenheter har slagits samman till större vid ombyggnader. Det byggs få nya smålägenheter.

De grupper förutom ungdomarna som efterfrågar små och medelstora lägenheter har ökat i antal och omfattning. Det är en följd av bl. a. ökad hushållssplittring, ökad andel ensamstående invandrare och en förändrad syn på institutionsboende. Det finns i dag inte heller så många barnfamiljer som bor för trångt och därför flyttar från mindre till större lägenheter. Rörligheten på bostadsmarknaden har minskat.

Redovisningen tyder på att ungdomarnas behov ofta prioriteras lågt av kommunerna i denna konkurrenssituation. Deras ofta svaga betalningsförmåga begränsar deras möjligheter ytterligare.

Enligt redovisningen gör de flesta kommuner emellertid även i dag den bedömningen att det inte är nödvändigt med särskilda lösningar för att tillgodose ungdomars bostadsbehov. De skall erbjudas bostäder på den normala bostadsmarknaden. På vissa högskoleorter planeras emellertid studentbostäder och andra särlosningar för att klara akuta problem.

I Stor-Stockholm har det skett en mycket snabb förändring. För några år sedan hade flera kommuner i regionen ett stort antal outhyrda lägenheter. Nu råder bostadsbrist i hela regionen. Bland de bostadssökande som är registrerade i Stor-Stockholms bostadsförmedling är 36 000 personer i åldern 18–25 år registrerade som bostadslösa. Även Göteborgsregionen har en stor brist på små och medelstora lägenheter. I Göteborgs stad är drygt 16 000 personer mellan 18 och 29 år bostadssökande utan egen bostad.

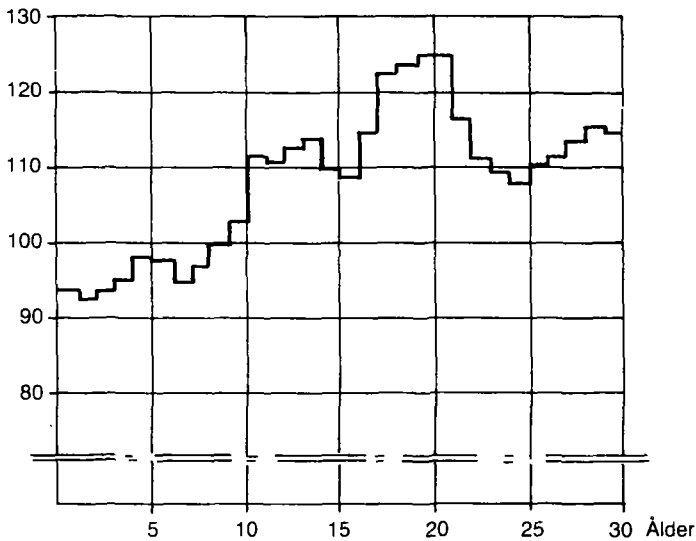
Ungdomarnas egna organisationer, bl. a. Stockholms läns SSU-distrikt, har tagit initiativ till undersökningar av bostadsfrågan för ungdomar. Re-

sultaten av dessa bekräftar att många ungdomar har svårigheter att få en egen bostad.

Samtidigt som vi alltså upplever en alltmer hårdnande bostadsmarknad har 60-talets stora barnkullar nått den ålder då man normalt lämnar föräldrahemmet och bildar eget hushåll.

Den 31 december 1984 fanns det i Sverige enligt SCB:s befolkningsstatistik ca 1,2 milj personer som var mellan 15 och 24 år gamla. År 1995 kommer det enligt prognoserna att finnas ca 1,1 milj. personer i denna ålder i landet. Det är denna befolkningskurva som brukar kallas ungdomspuckeln. Det tryck som ett ovanligt stort antal ungdomar utövar på bostadsmarknaden just nu kan alltså förväntas avta inom loppet av några år.

Folkmängd den 31 december 1984
1000-tal

Källa: SCB Befolkningsförändringar. Del 3.

2.4 Ungdomars bostadsförhållanden och bostadsönskemål

Enligt uppgifter från folk- och bostadsräkningen år 1980 bodde nästan alla unga hos sina föräldrar tills de var ungefär 18 år. De flesta flyttade sedan ganska snart till en egen bostad, ensamma eller tillsammans med kamrater eller samboende/make.

En enkätundersökning som genomfördes under år 1983 och som redovisades i betänkandet (Ds Bo 1984:10) Bostäder åt unga visade att ungdomarna då flyttade hemifrån något senare än under 1970-talet.

Andelen ungdomar som flyttade till en bostad med förstahandskontrakt eller som ägde sin bostad hade minskat mellan åren 1975 och 1982. I stället ökade andelen andrahandsboende och boende i studentrum samt andelen inneboende.

Ungdomarna bodde ofta kort tid i den första bostaden. 56% av de

ungdomar som hade lämnat sin första bostad hade bott där i högst ett år. Bara 19% bodde i den första bostaden mer än två år.

Prop. 1986/87:93

I betänkandet Bostäder åt unga redovisades tre enkätundersökningar som genomfördes under år 1983 om ungdomars bostadsförhållanden och boendeönskemål. Arbetsgruppen för ungdomsboendefrågor drog följande slutsatser av de samlade undersökningsresultaten.

- ”– Fortfarande flyttar de flesta unga hemifrån mellan 18 och 22 års ålder, flickor tidigare än pojkar. Men utvecklingen under senare år, som inneburit att flyttningen hemifrån skett allt tidigare, har vänt. Det kan ha flera orsaker: längre studietid, ökad arbetslöshet och därmed sämre ekonomi, svårare att få bostad.
- Många av dem som är unga i dag har vuxit upp med en boendestandard som är mycket högre än för unga i tidigare generationer. T.ex. har nästan alla haft eget rum hemma. De har därför troligen också högre krav på sin egen bostad.
- De flesta unga har rätt stora förväntningar på sin första bostad. Äldre ungdomar har högre krav på sin bostad än yngre. De flesta unga vill, om de får välja, ha en modern tvårumslägenhet med god standard. Mycket få är intresserade av ettor utan riktigt kök (dvs. med kokvrå eller kokskåp). Nästan ingen vill bo utan dusch (bad behövs däremot inte), men de flesta kan avstå från hiss.
- Många unga accepterar en lägre standard i sin första bostad än vad de egentligen önskar. Ensamboende bor t.ex. oftast i ettor. Standarden i första-bostäderna har dock ökat – i dag bor flera unga modernt än tidigare.
- Intresset för att bo med kamrater eller att bo kollektivt på annat sätt är inte särskilt stort. De yngre ungdomarna är mer intresserade än de äldre av ett sådant boende och då särskilt för en kortare tid.
- Den första bostaden blir för de flesta en tillfällig bostad. Många bor bara ungefär ett år i den första bostaden. De flesta har flyttat därifrån efter två år.
- Fler unga har i dag en förstabostad med en osäkrare kontraktsform än tidigare. Andelen unga som har ett förstahandskontrakt på sin bostad har minskat, medan andelen som bor i andra hand och inneboende har ökat.
- Det är genom föräldrar, släkt och vänner, dvs. genom ”kontakter”, som de flesta får sin bostad. Bara mellan en fjärdedel och en femtedel av de unga har fått sin bostad genom bostadsförmedlingen.
- Ungar flyttar ofta och förbättrar sin boendestandard snabbt. Tiden från den första enkla bostaden, ofta en hyreslägenhet i ett flerbostadshus, till en stor bostad med bra standard och som man ofta äger i någon form, är för många relativt kort.”

2.5 Statens ansvar

Det är kommunerna som ansvarar för planeringen och genomförandet av bostadsförsörjningen, medan staten ansvarar för den lagstiftning och de ekonomiska förutsättningarna för att det nödvändiga bostadsbyggandet skall komma till stånd.

Bestämmelser om hur bostäder skall utformas och utrustas finns f. n. i byggnadsstadgan (1959:612) och i den av statens planverk utfärdade

Svensk byggnorm (PFS 1983:2). I och med att plan- och bygglagen (1987:10), PBL, träder i kraft den 1 juli 1987 kommer emellertid delvis nya bestämmelser att gälla på detta område. Avsikten är att PBL:s allmänt hållna bestämmelser om vilka krav som ställs på bostäder m.m. skall kompletteras med mer precisa bestämmelser i en motsvarighet till dagens Svensk byggnorm.

Finansieringen av bostadsbyggandet vid såväl ombyggnad som nybyggnad sker till övervägande del med hjälp av statliga lån och bidrag. Den statliga lån- och bidragsgivningen regleras i bostadslåneförfattningarna, nybyggnadslåneförordningen för bostäder (1986:692), ombyggnadslåneförordningen för bostäder (1986:693) samt förordningen (1986:694) om handläggning, förvaltning, m.m. av bostadslån och räntebidrag.

Lån och bidrag lämnas endast för bostäder som är fullvärdiga och avsedda för permanent bruk och självständigt boende. I fråga om bostäder som skall upplåtas med hyresrätt skall det självständiga boendet vara garanterat genom hyresavtal av normalt slag. Med fullvärdiga bostäder avses bostäder med alla primära bostadsfunktioner tillgodosedda i lägenheterna och med tillgång till anordning för tvätt och till förrådsutrymme. Lägenheterna skall uppfylla gällande krav på utrymmes- och utrustningsstandard och bestå av minst ett rum och kök eller ett och ett halvt rum och kokvrå. Mindre avsteg från dessa krav kan göras om det finns särskilda skäl. Närmare förutsättningar för sådana avsteg meddelas av bostadsstyrelsen.

I den allmänna debatten om ungdomsbostäder har det ibland hävdats att de statliga lånebestämmelserna förhindrar att små lägenheter bevaras vid ombyggnader och att regelsystemet skulle vara en av orsakerna till att utbudet av lämpliga ungdomsbostäder är litet.

För egen del anser jag att den innebörd som gällande lånebestämmelser har för närvarande ger kommunerna goda möjligheter att sörja för en väl avvägd lägenhetssammansättning som tar hänsyn till det stora behov av små och medelstora lägenheter som finns i dag men som också bevarar handlingsfriheten i framtiden.

I vårt land finns det fortfarande ett mycket stort antal enrumslägenheter, som i ett längre perspektiv knappast kommer att efterfrågas som permanenta bostäder. Att tills vidare bevara en del av dessa små lägenheter som genomgångsbostäder för ungdomar är enligt min mening motiverat i dag. Jag anser också att finansieringsreglerna vid ombyggnad gör detta möjligt.

De bostäder vi bygger och bygger om i dag skall ha en lång livslängd och kunna fungera även i ett läge där efterfrågan på olika lägenhetstyper ser annorlunda ut. Vid såväl nybyggnad som ombyggnad av små lägenheter finns det därför skäl att vid planeringen underlätta senare sammanslagningar till större lägenheter.

Många kommuner har svårigheter att ställa om sig efter de tämligen snabba svängningar som skett i bostadsefterfrågan bara under de senaste två åren. Byggnad av nya hyresbostäder på vissa orter försvåras också av höga produktionskostnader.

Regeringen har därför beslutat om en rad samverkande åtgärder för att stärka bostadsbyggandet på överhettade byggmarknader. Annat byggande

än bostadsbyggande begränsas genom restriktioner för byggnadstillståndsgivningen i Stockholms- och Göteborgsområdena, samt genom begränsningar i fråga om användningen av investeringsfonder för byggnadsinvesteringar i storstadsområdena. Regeringen har fått riksdagens bemyndigande att begränsa stödet till ombyggnader av bostäder i samma områden samt att besluta om tillfälliga produktionsstimulanser till nya bostäder som påbörjas under åren 1987 och 1988 i samma områden – inriktade på främst små lägenheter. Regeringen har använt sig av detta bemyndigande såvitt gäller Stockholms-, Uppsala-, Göteborgs- och Malmöområdena.

2.6 Kommunernas ansvar

Som jag tidigare har anfört (avsnitt 2.5) har kommunerna ansvaret för planeringen och genomförandet av bostadsförsörjningen. De kan påverka bostadsmarknaden och bostadsförhållandena för olika grupper av hushåll genom att styra bostadsbyggandets omfattning och inriktning samt genom förmedlingen av bostäder och ekonomiskt stöd till hushåll och till bostadsföretag.

Den kommunala bostadsförsörjningsplaneringen regleras i lagen (1947:523) om kommunala åtgärder till bostadsförsörjningens främjande, bostadsförsörjningslagen, som innehåller bestämmelser om kommunernas grundläggande befogenheter och skyldigheter på bostadsförsörjningens område. Kommunens bostadsförsörjningsplanering skall bedrivas i syfte att alla i kommunen skall få en bostad av god kvalitet samt att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Kommunerna skall varje år redovisa sina bostadsförsörjningsprogram på det sätt som regeringen föreskriver. För närvarande lämnas programmen till länsbostadsnämnderna och blir därmed ett viktigt underlag för statsmakternas beslut i bostadspolitiska frågor.

Det är frivilligt för kommunerna att anordna bostadsförmedling, men enligt bostadsförsörjningslagen skall dock bostadsförmedling anordnas om det behövs för att främja bostadsförsörjningen. Kommunerna har enligt bostadsförsörjningslagen en skyldighet att informera bostadssökande om möjligheterna att få bostad i kommunen.

Bostadsförmedlingen kan skötas av ett särskilt kommunalt organ eller ordnas på annat sätt. Enligt uppgifter från Kommunförbundet finns det kommunala bostadsförmedlingar i knappt hälften av alla kommuner, företrädesvis i de större. I ett sextiotal kommuner sköts bostadsförmedlingen av det allmännyttiga bostadsföretaget.

Enligt förordningen (1986:694) om handläggning, förvaltning, m. m. av bostadslån och räntebidrag och enligt bostadsförsörjningslagen (1947:523) kan kommunerna på vissa villkor få tillgång dels till lägenheter i hus som uppförs eller byggs om med statliga bostadslån, dels till lägenheter som blir lediga genom att innehavaren får en ny bostad genom kommunens försorg. Bostadsanvisningslagen (1980:94) ger vidare en kommun möjlighet att besluta att bostadslägenheterna i ett visst område skall förmedlas av kommunen. Kommunen kan också enligt avtal med fastighetsägare ha rätt att förmedla lägenheter till bostadssökande.

Inom bostadsdepartementet görs för närvarande en översyn av bostadsanvisningslagen. Bakgrunden till översynen är bl.a. den kritik som från kommunalt håll har riktats mot att lagen är administrativt svårhanterlig. En departementspromemoria med förslag till lagändringar kommer att remissbehandlas under våren 1987.

En aktiv och initiativrik bostadsförmedling är enligt min mening ett av de viktigaste instrumenten som en kommun förfogar över när det gäller att fördela bostäderna på ett rättvist sätt. Bostadsförmedlingarnas betydelse ökar när det råder brist på lägenheter, då deras verksamhet är av särskilt stor betydelse för de svagaste grupperna av bostadssökande.

2.7 Kommunernas verksamhet

Kommunerna kan arbeta med ungdomsbostadsfrågorna på en mängd olika sätt. För att bostadsbristen på sikt skall kunna hävas, krävs utöver en effektivare bostadsförmedling att nyproduktionen av bostäder kan öka på de utsatta orterna.

Kommunernas planering av nyproduktionen bör ha allsidighet och flexibilitet som mål. Lägenhetssammansättningen kan då motsvara dagens behov samtidigt som möjlighet ges för framtida förändringar.

Svensk bostadspolitik har under lång tid avvisat omfattande sÄrlösningar för olika grupper. I diskussionen om särskilda ungdomsbostäder har det varnats för att ett kategoriboende införs och accepteras som ersättning för ett integrerat boende i vanliga bostadsfastigheter.

Jag delar uppfattningen att man så långt möjligt skall undvika stora kategorihus för ungdomar. Tillfälliga lösningar i mindre enheter riskerar emellertid enligt min mening inte att vara till någon nackdel.

En form av nybyggande som har väckt intresse den senaste tiden är små prefabricerade hus som på olika sätt kan anordnas i grupper för att komplettera den befintliga bebyggelsen.

Det finns många fördelar med lösningar av det här slaget. Husen kan bli inflyttningsklara mycket snabbt, de kan placeras i områden med redan utbyggd service och goda kommunikationer, och de kan lätt flyttas vid behov och användas för andra ändamål än ungdomsbostäder.

För att på kort sikt försöka lösa problemen kan kommunerna anordna bostäder speciellt för ungdomar i den befintliga bebyggelsen. Detta kan göras t.ex. genom att man reserverar ledigblivna enrummare, såväl fullvärdiga som icke fullvärdiga, för ungdomar under en övergångsperiod.

Många kommuner gör nu inventeringar av sitt byggnadsbestånd för att se i vilken utsträckning outnyttjade lokaler och bostäder kan tas i anspråk för ungdomarnas behov.

Skolor och servicehus som inte längre kan användas för sitt ursprungliga ändamål kan lämpa sig väl för inredning av bostäder för t.ex. studerande. Sådana omvandlingar har genomförts med lyckat resultat i en del kommuner som har många utbildningsplatser.

En del kommuner som arbetar aktivt med dessa frågor har redan i planeringsskedet tagit med de bostadssökande ungdomarna i arbetet. Erfarenheterna av detta har varit mycket positiva. Ungdomarna har genom sitt

arbete blivit delaktiga på ett alldeles speciellt sätt och de har vunnit insikt om vad det innebär att själva ta ansvar för sin bostad och det gemensamma kring bostaden.

Intresset bland ungdomarna för gruppboende har inte varit stort. Min erfarenhet är emellertid att de som fått möjlighet att bo på detta sätt under en tid är genomgående positiva.

Gruppboendestäder som planeras med omsorg och hänsyn till den enskildes rätt till avskildhet är enligt min mening ett bra alternativ för unga människor som nyss flyttat hemifrån. Ungdomarna kan t. ex. gemensamt utnyttja viss dyrbar utrustning och på det viset få ned kostnaderna för sitt boende. De kan också hjälpas åt och stödja varandra med en hel del praktiska ting.

Äldre småhus och vindar i flerbostadshus kan under vissa förutsättningar byggas om till bostäder för unga. Över huvud taget är det möjligt att för ombyggnad utnyttja bostäder och lokaler som i dag inte används på lämpligt sätt.

Under rådande förhållanden på bostadsmarknaden är det viktigt att inte några lägenheter står tomma som annars hade kunnat hyras ut med t. ex. korttidskontrakt. Rätt tillämpade är korttidskontrakt och andrahandsuthyrningar ett bra instrument för att utnyttja bostadsbeståndet fullt ut. Det finns enligt min mening anledning för kommunerna att överväga att låta de kommunala bostadsförmedlingarnas verksamhet omfatta även korttidsuthyrningar, andrahandsuthyrningar och lägenhetsbyten. En seriös förmedling av byten och andrahandsuthyrningar skulle kunna främja rörlighet på bostadsmarknaden och medverka till lägre andrahandshyror.

Många kommuner, som har brist på lämpliga bostäder för ungdomar, har någon eller några personer som särskilt ansvarar för ungdomsfrågorna – ofta inom ramen för bostadsförmedlingens verksamhet. Det kan ibland räcka med en sådan enkel åtgärd för att ta fram idéer och uppslag till hur man konkret skall försöka lösa problemen. Jag har kunnat konstatera att det finns en stor vilja och en stor uppfinningsrikedom i kommunerna.

Jag övergår nu till vissa förslag till statliga åtaganden som bl. a. har till syfte att stödja kommunerna i deras arbete med bostäder åt ungdomar.

3 Ungdomsbostäder

3.1 Allmänna överväganden

3.1.1 Inledning

Som tidigare nämnts måste målsättningen givetvis vara att bostadsfrågan för ungdomar liksom för andra hushåll så snart som möjligt skall lösas på den vanliga bostadsmarknaden. Många kommuner har emellertid i dag en så stor brist på lägenheter som är lämpliga för ungdomar att riktade och okonventionella åtgärder på kort sikt kan vara nödvändiga för att bereda denna grupp bostadssökande tillfälliga lägenheter.

Flera kommuner har planer på eller har redan börjat med särskild förmedling av genomgångslägenheter åt ungdomar (ungdomsbostäder) och olika möjligheter prövas för att öka utbudet av sådana lägenheter. Ett

genomgående problem är dock svårigheten för kommunerna att få tillgång till lägenheter som är lämpliga att användas som ungdomsbostäder. Det är därför enligt min mening rimligt med ett statligt ekonomiskt stöd till denna verksamhet. Jag återkommer till detta (avsnitt 3.2).

En förutsättning för det statliga ekonomiska stödet bör vara att kommunen eller ett organ som kommunen utser förmedlar ungdomsbostäderna. Denna förmedling bör anordnas på det sätt kommunen finner lämpligt och anpassas till de lokala förutsättningarna och behoven. Verksamheten kan bedrivas inom ramen för en kommunal bostadsförmedling eller anordnas på annat sätt, t. ex. anförtros åt ett allmännyttigt bostadsföretag.

Kommunen bör aktivt verka för att lämpliga ungdomsbostäder blir tillgängliga för förmedling och upplåtelse. Detta kan ske på olika sätt.

Jag har i det föregående (avsnitt 2.6) anfört att kommunen kan få tillgång till lägenheter för anvisning åt bostadssökande med stöd av bostadslåneförfattningarna, bostadsförsörjningslagen (1947:523) och bostadsanvisningslagen (1980:94) samt genom avtal med fastighetsägare.

Kommunen kan även få tillgång till lägenheter genom att teckna hyresavtal med fastighetsägare och upplåta lägenheterna i andra hand som ungdomsbostäder. En sådan lösning torde göra fastighetsägare mer benägna att låta ungdomar bo i lägenheterna, eftersom kommunen då som förstahandshyresgäst bl. a. tar det ekonomiska ansvaret gentemot fastighetsägaren. Om kommunen har överlämnat förmedlingen till ett särskilt organ, bör fastighetsägaren lämna ett generellt medgivande till andrahandsuthyrning (jfr 12 kap. 39 § jordabalken). Om kommunen hyr fler än tio bostadslägenheter av samma fastighetsägare, kan hanteringen förenklas genom s. k. blockuthyrning (se 12 kap. 1 § femte stycket jordabalken).

Slutligen kan kommunen eller dess utsedda organ ha tillgång till ett eget lägenhetsbestånd, t. ex. i fastigheter som ägs av kommunen och som inreds med lämpliga ungdomsbostäder.

3.1.2 Hyresrättsliga frågor

Av olika skäl är det angeläget att boendetiden i ungdomsbostäderna blir begränsad. Avsikten är att de skall vara genomgångslägenheter och att fler ungdomar med tiden skall kunna utnyttja dem. Det är vidare angeläget att lägenheterna kan förbehållas en användning som ungdomsbostäder. Hyresgästernas besittningsskydd, bytesrätt och rätt att hyra ut lägenheter i andra hand enligt 12 kap. jordabalken (hyreslagen) kan emellertid utgöra hinder för en sådan användning av ungdomsbostäderna.

Enligt 46 § hyreslagen har bostadshyresgäster rätt att få hyresavtalet förlängt efter uppsägning trots att hyresvärdens motsätter sig det (besittningsskydd). Undantag från denna huvudregel görs för vissa uppräknade situationer, t. ex. om huset skall rivs eller byggas om. Undantag görs också för vissa tjänstebostäder samt i en avslutande punkt (10) enligt vilken hyresgästens rätt till förlängning får vika om "det i annat fall icke strider mot god sed i hyresförhållanden eller eljest är oskäligt mot hyresgästen att hyresförhållandet upphör". I sistnämnda fall skall således göras en avvägning mellan hyresgästens och hyresvärdens intressen. Tvister om

förlängning enligt 46 § hyreslagen avgörs av hyresnämnden. Nämndens beslut får överklagas hos bostadsdomstolen.

Enligt 35 § hyreslagen kan bostadshyresgäster få hyresnämndens tillstånd att överlåta hyresrätten för att genom byte erhålla en annan bostad, även om hyresvärden motsätter sig det. Sådant tillstånd skall lämnas, om hyresgästen har beaktansvärda skäl för bytet och detta kan äga rum utan påtaglig olägenhet för hyresvärden samt inte heller andra särskilda skäl talar mot bytet. I vissa särskilt angivna situationer är bytesrätten utesluten, bl. a. om lägenheten hyrs i andra hand. På motsvarande sätt kan bostadshyresgäster enligt 40 § hyreslagen få hyresnämndens tillstånd att upplåta lägenheten i dess helhet i andra hand, om hyresgästen har beaktansvärda skäl för upplåtelsen och hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke. I tvister om bytesrätt och rätt till andrahandsuthyrning skall hyresnämnden således göra en intresseavvägning mellan hyresgästen och hyresvärden. Hyresnämndens beslut enligt 35 och 40 §§ hyreslagen får inte överklagas.

I betänkandet (Ds Bo 1984:10) Bostäder åt unga föreslogs vissa ändringar i hyreslagen i syfte att åstadkomma en lämplig genomströmning i ungdomsbostäder och att förhindra att dessa skulle överlåtas till andra kategorier än vad som var avsett. Enligt lagförslaget skulle det i 46 § hyreslagen som en särskild punkt anges, att hyresgästen inte har rätt till förlängning av hyresavtalet, om avtalet avser en lägenhet som har upplåtits genom ett ungdomskontrakt och hyresgästen vid hyrestidens utgång har fyllt 25 år. Vidare skulle enligt förslaget i 35 § hyreslagen anges att rätt till byte inte gäller om lägenheten har upplåtits genom ett ungdomskontrakt. Ett ungdomskontrakt skulle med kommunens medgivande få ingås om en lägenhet uppläts till någon som inte fyllt 25 år.

Som tidigare nämnts (avsnitt 2.1) var den övervägande delen av remissinstanserna starkt kritiska till de föreslagna ändringarna i hyreslagen och jag beslutade därför att inte föreslå en komplettering av hyreslagstiftningen med särskilda bestämmelser om ungdomsbostäder (se prop. 1984/85:100 bil. 13).

Remisskritiken gick bl. a. ut på att det inte kan vara lämpligt att genom generella regler inskränka besittningsskyddet för ungdomar under 25 år, vilket kan få till konsekvens att dessa ungdomar utestängs från normala hyresavtal och att de kan tvingas lämna en ungdomsbostad vid fyllda 25 år utan att ha tillgång till annan bostad.

Att en förmedling av särskilda ungdomsbostäder finns i en kommun bör givetvis inte innebära att alla unga skall vara hänvisade till sådana bostäder. En ung person bör således ha samma möjlighet som andra hushåll att få en lägenhet med normalt hyresavtal. I kommuner med en akut brist på lägenheter som är lämpade för unga måste det dock enligt min mening accepteras att en del ungdomar övergångsvis erbjuds genomgångsbostäder. Jag förutsätter därvid att dessa kommuner aktivt verkar för att de ungdomar som flyttar in i ungdomsbostäder så snart som möjligt erbjuds en vanlig bostad i kommunen.

För att systemet med särskilda ungdomsbostäder skall fungera är det som tidigare nämnts angeläget att en lämplig genomströmning sker och att

lägenheterna kan förbehållas en användning som ungdomsbostäder. Under förutsättning att uthyrningsverksamheten bedrivs i sådana former som jag förordar i det följande bedömer jag att det inte är nödvändigt med några ändringar i hyreslagen för att uppnå detta syfte. Det bör även beaktas att en strikt åldersgräns i hyreslagen i enlighet med förslaget om ungdomskontrakt skulle låsa tillämpningen i kommunerna till just denna avtalsmodell. Det kan vara rimligt att kommunerna utifrån de lokala behoven tar självständig ställning till vilka ungdomar som bör erbjudas en ungdomsbostad och hur länge de skall ha rätt att bo kvar i den.

För att kommunen skall kunna uppnå syftet med ungdomsbostäder bör beaktas följande. Kommunen bör bestämma den längsta tid under vilken ungdomarna skall få bo kvar i en ungdomsbostad, t. ex. till dess att de fyllt 25 år eller under ett visst antal år från inflyttningen. Det är vidare viktigt att hyresgästen vid hyresavtalets ingående informeras om uthyrningens syfte och att det i hyresavtalet noga anges dels lägenhetens karaktär av genomgångsbostad och att hyresgästen inte kan räkna med att få bo kvar när han uppnått viss ålder eller bott viss tid i lägenheten, dels hyresvärdens inställning till byte och andrahandsuthyrning av lägenheten. Beträffande lägenheter som upplåts direkt av privata eller allmännyttiga bostadsföretag bör fastighetsägaren i avtal tillförsäkra kommunen eller det organ som kommunen har utsett rätten att anvisa hyresgäster och utfästa sig att utforma hyresavtalen på det sätt kommunen bestämmer.

Om hyresvärderna vägrar förlängning av hyresavtalet på den grund att hyresgästen inte längre är berättigad att bo i ungdomsbostaden och hyresvärderna vill förfoga över lägenheten för att på nytt upplåta den som ungdomsbostad, kommer 46 § första stycket 10 hyreslagen att tillämpas av hyresnämnden. I sådant fall skall nämnden göra en avvägning mellan hyresvärdens intresse av att hyresavtalet upphör och hyresgästens intresse av att det förlängs. Om det vid hyresavtalets ingående uppställts som förutsättning att hyresgästen skall flytta i en viss situation, skall detta enligt lagens förarbeten tillmätas stor betydelse vid intresseavvägningen (se prop. 1968:91 s. 83, 84 och 102). Bestämmelsen har i praxis bl. a. tillämpats i fråga om studentlägenheter när hyresgästen sagts upp efter avslutade studier. Vid intresseavvägningen har då avgörande vikt fästs vid det faktum att lägenheten haft karaktär av genomgångsbostad och att hyresgästen varit medveten om detta vid hyresavtalets ingående. Hyresgästen har därför normalt inte tillerkänts rätt till förlängning sedan han avslutat sina studier (se t. ex. Rättsfall från bostadsdomstolen 54:77). Dessa skäl får anses ha samma styrka i fråga om ungdomsbostäder, där intresset av cirkulation är detsamma som för studentlägenheter. Endast om det finns särskilda skäl, t. ex. synnerligen ömmande sociala skäl, torde en hyresgäst i en ungdomsbostad kunna räkna med att få avtalet förlängt, om hyresvärderna vill förfoga över lägenheten för att på nytt upplåta den som ungdomsbostad. Hyresgästen har dock enligt 52 § hyreslagen rätt till skäligt uppskov med avflyttningen. Lägenhetens karaktär av ungdomsbostad torde vidare vid tvist om bytesrätt och rätt till andrahandsuthyrning medföra att en intresseavvägning enligt 35 eller 40 § hyreslagen utfaller till hyresvärdens förmån och att hyresgästen inte medges sådan rätt.

Mitt förslag: Ett särskilt stöd införs för att öka utbudet av bostäder för ungdomar. Stödet syftar till att hjälpa kommuner att få fram genomgångsbostäder för ungdomar. Stödet lämnas i form av ett kontantbidrag.

Bidraget lämnas till de kommuner som regeringen bestämmer och under förutsättning att kommunen eller ett av kommunen utsett organ förmedlar genomgångsbostäder för ungdomar. För lägenheter förmedlade och upplåtna på detta sätt lämnas bidrag med ett belopp som motsvarar 200 kr. per månad under den tid uthyrning pågår, dock längst till dess hyresgästen fyller 25 år. Avser uthyrningen en nybyggd eller ombyggd lägenhet som upplåtits som genomgångsbostad för ungdom alltsedan den färdigställts, gäller som ytterligare förutsättning för bidrag att det för lägenheten beräknade bidraget i sin helhet tillgodoförs fastighetsägaren som produktionsstöd.

Stödet provas på nytt efter tre år.

Skälen för mitt förslag: Jag har i det föregående redovisat min syn på problem med bostadsförsörjningen åt ungdomar och diskuterat olika möjligheter att lösa dem inom ramen för kommunala åtgärder. Som jag nyss anförde (avsnitt 3.1.1) har bostadsbristen för ungdomar på vissa orter nu blivit så besvärande att det är motiverat med ett statligt ekonomiskt stöd i syfte att hjälpa kommunerna i arbetet med att få fram och förmedla genomgångsbostäder för ungdomar. Jag har erfarit att flera kommuner med stora problem har planer på eller redan har börjat med särskild förmedling av genomgångslägenheter åt ungdomar – ungdomsbostäder – och prövar olika möjligheter att öka tillgången på sådana bostäder. Ett statligt ekonomiskt stöd bör lämnas för att skynda på och stimulera denna verksamhet. Jag vill understryka att syftet med stödet skall vara att få fram ett tillskott av bostäder till ungdomar. Stödet bör provas på nytt efter 3 år.

Stödet bör vara så utformat att det underlättar för kommunen att komma över lägenheter för användning som ungdomsbostäder. Särskilt viktigt är att fastighetsägarna påverkas till att bli mer benägna att producera och upplåta bostäder till ungdomar. En förutsättning för bidrag till kommunen bör därför vara, att i den mån en fastighetsägare genom ny- eller ombyggnad för till en lägenhet för ungdom, så skall fastighetsägaren få den del av bidraget som är hänförligt till lägenheten. Det är viktigt att fastighetsägaren kan påräkna ett inkomsttillskott i dessa fall, bl. a. för att täcka de extra kostnader för slitage och administration som blir en följd av en relativt hög omsättning bland hyresgästerna.

För att stöd skall lämnas, bör vidare krävas att det är kommunen som förmedlar genomgångsbostäder åt ungdomar. Denna förmedling kan, som jag tidigare har nämnt (avsnitt 3.1.1) anordnas på olika sätt.

Enligt min mening är det inte nödvändigt och inte heller önskvärt att ställa några ytterligare krav på formerna för kommunernas verksamhet med bostadsförsörjning åt ungdomar.

Stödet bör lämnas i form av ett kontantbidrag till kommunen för kommunalt förmedlade ungdomsbostäder. Bidraget bör lämnas med ett belopp som motsvarar 200 kr. för varje månad som en ungdomsbostad hyrs ut. Bidrag bör kunna erhållas för uthyrningar som inletts efter den 30 juni 1987. Bidraget bör lämnas så länge hyresgästen är yngre än 25 år. Om en större lägenhet upplåts som gruppbofastad åt flera ungdomar bör varje hyresgäst grunda rätt till bidrag. För en ungdomsbostad som upplåts åt makar eller sambor bör endast ett bidrag lämnas och endast till dess någon av dem fyllt 25 år. Studentbostäder, dvs. lägenheter som förbehålls studerande vid universitet och högskolor, berättigar inte till bidrag.

I de fall en statligt belånad nybyggd eller ombyggd lägenhet upplåts som ungdomsbostad direkt efter färdigställandet, bör – som framgått av det föregående – det bidrag kommunen får för lägenheten överföras oavkortat till fastighetsägaren. Därigenom får fastighetsägaren ett inkomsttillskott av en storleksordning på två extra månadshyror för en helårsuthyrd lägenhet. Jag bedömer att det ger fastighetsägare en väsentlig stimulans att producera bostäder lämpliga för bl. a. ungdomar, vilket har stor betydelse för att öka utbudet av ungdomsbostäder på längre sikt. Som jämförelse vill jag nämna att, om det statliga lånet för en nybyggd allmännyttig lägenhet på 40 m² skulle lämnas räntefritt, detta ger ett extra bidrag med ca 2 400 kr. det första året, dvs. ett produktionsstöd av samma storlek som det jag nu föreslår. Detta stöd anser jag bör lämnas utöver de bidrag till nybyggnad av bostäder på vissa orter som riksdagen nyligen har beslutat om (prop. 1986/87:48, BoU 7, rskr 93).

De bidrag kommunen får för andra ungdomsbostäder än de nu nämnda bör få användas på det sätt som kommunen finner lämpligt för att främja tillkomsten av ungdomsbostäder. Kommunen kan t. ex. lämna bidrag till fastighetsägare som en stimulans till att upplåta outhyrda bostadslägenheter eller lediga lokaler som ungdomsbostäder. Kommunen kan vidare lämna bidrag som stimulerar självbyggeri med anknytning till ungdomsbostäder. Jag anser att det i dessa fall finns en väsentlig fördel i att kommunen utifrån lokala förhållanden själv får bedöma hur medlen används bäst och råda över detta.

För att nå enkelhet bör statens bidrag beviljas i efterhand för ett kalenderhalvår i taget. Bidragsgivningen bör handhas av länsbostadsnämnden. Bidrag bör lämnas efter ansökan av kommunen, som därvid får redovisa antalet uthyrningsmånader sammantaget för det gångna kalenderhalvåret. Avser en ansökan uthyrningar som är direkt förenade med ett statligt belånad bostadsproduktion har färdigställts, bör fastighetsägaren vara medsökande.

Stödet bör lämnas till kommuner som har allvarlig brist på bostäder lämpade för ungdomar. Med hänsyn till att bristsituationen förändras snabbt och olikartat på skilda bostadsmarknader, bör det ankomma på regeringen att besluta om vilka orter som skall omfattas av stödet.

Tillämpningen kan få olika omfattning och anta olika form i skilda kommuner.

Jag vill i detta sammanhang anmäla att jag bl. a. därför har för avsikt att föreslå regeringen att ge ett särskilt uppdrag till ungdomsboendedelega-

tionen att följa den stödda verksamheten och aktivt verka för att den får den avsedda effekten. Delegationen bör presentera en delrapport den 1 augusti 1988 som kan ligga till grund för eventuella justeringar av bidragsreglerna.

Det bör ankomma på regeringen att besluta om de ytterligare föreskrifter om stödet som behövs.

Bidragsbestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 1987 och berättiga till stöd fr. o. m. juli månad.

Jag bedömer att antalet uthyrningar som kommer att få stöd växer i relativt jämn takt efter den 1 juli 1987 till ca 3 000 vid årsskiftet 1987-88 och vidare till ca 6 000 i mitten av år 1988. Det svarar mot en stödvolyms på ca 7 milj. kr. för det första året. Eftersom stöd beviljas i efterhand varje halvår, avser detta belopp utgifter under år 1988.

Jag beräknar medelsbehovet under budgetåret 1987/88 till 2 milj. kr. Medlen bör hämtas från elfte huvudtitelns anslag B 4. Rängebidrag m. m. Detta medelsbehov bör kunna rymmas inom det beräknade anslagsbehovet på 12 400 milj. kr. som redovisats i årets budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 13).

4 Finansiering vid nybyggnad av studentbostäder

Mitt förslag: Studentbostadsföretag skall få bostadslån som motsvarar 30% av låneunderlaget även vid nybyggnad av studentbostäder, om kommunen utser minst en av ledamöterna i företagets styrelse och minst en av företagets revisorer samt suppleanter för dessa samt om kommunen går i borgen för lånet som för egen skuld.

Skälen för mitt förslag: Enligt 25 § ombyggnadslåneförordningen för bostäder (1986:693) lämnas bostadslån för ombyggnad med 30% av låneunderlaget till studentbostadsföretag, om lånet avser sådana hus som har uppförts eller byggts om med stöd av bostadslån enligt de bestämmelser som gällde före den 1 juli 1974 i fråga om lån till studentbostadsföretag, om kommunen utser minst en av ledamöterna i företagets styrelse och minst en av företagets revisorer samt suppleanter för dessa samt om kommunen går i borgen för lånet som för egen skuld.

Bostadslån för nybyggnad till studentbostadsföretag lämnas enligt 30 § nybyggnadslåneförordningen för bostäder (1986:692) med 22% av låneunderlaget.

Det är enligt min mening rimligt att studentbostadsföretagen får samma låneandel som de allmännyttiga bostadsföretagen också vid nybyggnad, dvs. 30% av låneunderlaget. Studentbostäderna utgör en betydelsefull form av genomgångsbostäder för ungdomar. I många kommuner med universitet och högskolor råder det i dag stor brist på studentbostäder. Detta gör att den kommunala bostadskön belastas hårt. En nyproduktion

av studentbostäder i studentbostadsföretagens regi skulle ge kommunerna ökade möjligheter att tillgodose behovet av ungdomsbostäder.

Mot denna bakgrund förordar jag att studentbostadsföretagen skall få bostadslån som motsvarar 30% av låneunderlaget även vid nybyggnad av studentbostäder. Som förutsättning bör gälla att kommunen utser minst en av ledamöterna i företagens styrelse och minst en av företagens revisorer samt suppleanter för dessa samt att kommunen går i borgen för lånet som för egen skuld.

Den nya bestämmelsen bör träda i kraft den 1 juli 1987.

5 Bostadsbidrag till hushåll utan barn

5.1 Inledning

5.1.1 Bostadsbidragssystemets utveckling

Bostadsbidragen har vuxit fram genom en fortlöpande serie av reformer sedan mitten av 1930-talet.

De regler som gäller nu beslutades i huvudsak år 1976 (prop. 1975/76: 145, CU 25, rskr 308). Bostadsbidragen till barnfamiljer består av en statlig del, som lämnas med ett visst belopp per barn, och en statskommunal del, som är beroende på hur stor bostadskostnaden är. Det statskommunala bostadsbidraget lämnas under bidragsåret 1987 med 80% av bostadskostnaden mellan 800 kr./mån. och en övre hyresgräns, som är anpassad till bostadsbehovet hos olika stora hushåll. För 1- och 2-barnsfamiljer är gränsen 2075 kr./mån., för 3- och 4-barnsfamiljer 2 600 kr./mån. och för familjer med 5 eller flera barn 3 125 kr./mån.

Bostadsbidraget är inkomstprövat och minskas med en viss del av den bidragsgrundande inkomsten. Bidraget reduceras med 15% av inkomsten mellan en nedre inkomstgräns, som är 41 000 kr. för ensamstående med barn och 53 000 kr. för makar med barn, och en övre inkomstgräns, som är 75 000 kr. Över denna gräns reduceras bidraget med 22% av inkomsten.

År 1974 vidgades bostadsbidragssystemet till att omfatta även hushåll utan barn. Antalet sådana bidragstagare var som högst år 1978 och uppgick då till ca 117 000. Därefter minskade antalet varje år, och i maj 1985 var det nere i knappt 26 000. Minskningen av antalet bidragstagare berodde sannolikt främst på att inkomstgränsen för oreducerat bidrag inte höjdes i takt med inkomstutvecklingen, och på att 50% av erhållna studiemedel fr.o.m. bidragsåret 1982 räknades in i den inkomst som skulle läggas till grund för bidraget. Den övre hyresgränsen var låg – 800 kr./mån. för ensamstående och 950 kr./mån. för övriga hushåll vilket bidrog till att de belopp som betalades ut var små. Bostadsbidrag till hushåll utan barn upphörde enligt riksdagens beslut (prop. 1984/85:100 bil.13 s. 66, BoU 12, rskr 132) att beviljas i och med utgången av år 1985. Undantag gjordes emellertid för hushåll i vilka det ingår någon person som på grund av vårdnad eller umgängesrätt regelbundet under en mindre del av året har barn hos sig i sådan utsträckning att extra bostadsutrymme behövs för barnet. Sådana hushåll får dock endast statskommunalt bidrag.

Ett av skälen till att bidraget till hushåll utan barn togs bort var att bidragen till denna grupp bedömdes vara förenade med icke oväsentliga kostnader för administration samtidigt som de endast täckte en liten del av bostadskostnaden.

Med anledning av en motion (1985/86: Bo 218) togs frågan om bostadsbidrag till hushåll utan barn upp av bostadsutskottet vid behandlingen av 1985/86 års budgetproposition. Efter att ha redovisat bostadskommitténs förslag (SOU 1986:5-6) i frågan anförde utskottet följande (BoU 1985/86:12 s.4):

”Som framgår av framställningen ovan kommer frågan om ett återinförande av bostadsbidragen till hushåll utan barn att aktualiseras vid den fortsatta beredningen av bostadskommitténs betänkande. Enligt bostadsutskottets uppfattning bör bidrag för denna grupp återinföras. Ytterligare överväganden om förslagens närmare utformning bör emellertid göras i den fortsatta beredningen av ärendet. Utskottet förutsätter sålunda att riksdagen kommer att föreläggas förslag i frågan.”

Sedan år 1976 har två kommittéer – bostadsbidragskommittén och bostadskommittén – gjort en översyn av bostadsbidragssystemet. Bostadsbidragskommitténs betänkande (SOU 1982:58) Bostadsbidragen överlämnades tillsammans med remissyttrandena till bostadskommittén som underlag för dess arbete såvitt avsåg bostadsbidragen. Bostadskommittén redovisar sina överväganden i denna fråga i sitt slutbetänkande (SOU 1986:5 Del 1) och föreslår bl.a. att bostadsbidrag till hushåll utan barn återinförs. Förslaget tillstyrks i denna del av flertalet remissinstanser som yttrat sig i frågan. Jag återkommer till detaljerna i förslaget i det följande.

5.1.2 Regeringens förslag till omläggning av bostadsbidragssystemet

I prop. 1986/87:48 om bostadspolitiken har regeringen bl. a. föreslagit att en omläggning av bostadsbidragssystemet görs den 1 januari 1988. Förslaget innefattar genomgripande förändringar både av de regler som rör inkomstprövningen och av de gränser för bostadskostnaden inom vilka bidrag lämnas. Förslagen innebär i stort sett följande.

Den lägsta bostadskostnad som kan läggas till grund för beräkningen av bidraget höjs från 800 till 900 kr./mån. Bidrag lämnas med 80% av bostadskostnaden upp till de hyresgränser som gäller under år 1987. Vidare lämnas bidrag med 60% av kostnaden mellan 1987 års hyresgränser och ett högre belopp, som varierar med antalet barn.

Den icke bostadskostnadsanknutna delen av bidraget avvecklas fr. o. m. det fjärde barnet. Det avses i denna del ersättas av ökade flerbarnstillägg. Förslag om en sådan ökning har lämnats i årets budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 7).

Behovet av bostadsbidrag skall – i enlighet med vad kommittéerna föreslagit – i första hand bedömas med hänsyn till den sammanräknade inkomsten enligt taxeringen året före bidragsåret.

Bidraget reduceras med 20% av den del av inkomsten som överstiger en

viss inkomstgräns som är lika för alla hushåll. För bidragsåret 1988 sätts denna gräns till 59 000 kr.

I undantagsfall kan bidraget komma att beräknas på grundval av en aktuell inkomst.

Studiemedel skall inte längre läggas till inkomsten.

Någon omprövning av bidragets storlek skall inte ske under bidragsåret med undantag för de fall där hushållets sammansättning förändras eller där hushållet byter bostad.

I prop. 1986/87:100 bil. 13 (s.47) föreslås att bostadsbidraget i sin helhet omvandlas till ett kommunalt bidrag och att statsbidrag skall lämnas till kommunerna.

5.2 Bostadsbidrag till vissa hushåll utan barn

5.2.1 Bidragets allmänna karaktär

Mitt förslag: Ett särskilt bostadsbidrag lämnas från och med den 1 januari 1988 till ensamstående och makar/samboende som har fyllt 18 år och som inte har barn. Bidraget lämnas till och med det år då bidragstagaren fyller 28 år.

När det gäller makar/samboende skall åldern för den äldsta av dem vara avgörande för om bidrag kan lämnas eller inte.

Det nu föreslagna bostadsbidraget skall vara ett kommunalt bidrag, liksom det bostadsbidrag som regeringen har föreslagit skall lämnas till barnfamiljer (prop. 1986/87:48 och prop. 1986/87:100 bil 13). Kommunerna får ersättning av statsmedel i efterskott.

Skälen för mitt förslag: Som framgår av vad jag tidigare har anfört möter ungdomar ofta stora problem när de skall skaffa sig en egen bostad. Problemen är inte sällan av ekonomisk karaktär eftersom ungdomarna ofta har en svag och instabil ekonomi. Flertalet av dem som studerar är ungdomar, som försörjer sig huvudsakligen på studiemedel kombinerat med feriearbete. Många ungdomar är arbetslösa eller har en svag förankring på arbetsmarknaden. Bostadskommittén diskuterar i sitt delbetänkande, av de skäl som jag just har angett, om bostadsbidrag till hushåll utan barn bör koncentreras till ungdomar t.ex. i åldern 18–24 år. Kommittén lämnar dock inte något sådant förslag.

Regeringen beslutade hösten 1985 att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att analysera orsakerna till den kraftiga ökningen av antalet socialbidragstagare. Arbetsgruppen har för avsikt att presentera sin slutrapport under våren 1987.

Enligt vad jag har erfarit är ökningen av antalet socialbidragstagare störst i åldrarna 18–29 år.

Jag anser mot denna bakgrund att det finns starka skäl för att ge ett kraftigt ekonomiskt stöd till den grupp av ungdomar som har mycket låga inkomster för att underlätta för dem att skaffa sig en bra bostad. Ett sådant stöd innebär också en allmän förstärkning av dessa hushålls ekonomi.

Jag föreslår därför att bostadsbidrag skall kunna lämnas till både ensamstående och makar/samboende utan barn fr. o. m. det år då de fyller 18 år. Bidrag bör lämnas t. o. m. det år då de fyller 28 år. När det gäller makar/samboende bör åldern för den äldsta av dem vara avgörande för om bidrag kan lämnas eller inte.

Jag har valt åldersgränsen 28 år för att under en övergångsperiod ekonomiskt underlätta för dem som tidigare har hyrt en ungdomsbostad och som skall flytta till en på vanligt sätt upplåten bostad. Som jag tidigare har sagt kan det hända att ungdomsbostäder har en något lägre standard än vad som normalt efterfrågas. En övergång från en bostad med en lägre standard till en med högre sådan innebär oftast en kostnadsökning för hushållet.

En förutsättning för att få bidrag bör vara att kommunalt bostadstillägg till folkpension inte lämnas till den ensamstående respektive till någon av makarna/de samboende eller att de inte är uteslutna från sådant bostadstillägg endast på grund av reglerna om inkomstprövning.

Jag anser att stödet skall utformas som ett kommunalt bidrag till vilket kommunen får bidrag av statsmedel. Jag återkommer till detta i det följande.

När det gäller frågan om vilka personer som skall anses ingå i hushållet bedömer jag att det är lämpligt att tillämpa samma regler som regeringen har föreslagit i prop. 1986/87:48 när det gäller bostadsbidrag till barnfamiljer. Med makar bör således jämföras sådan man och kvinna som lever tillsammans och är kyrkobokförda på samma adress.

Jag anser att det är lämpligt att även i övrigt utforma bidragsgivningen till hushåll utan barn i enlighet med de principer som gäller för bidragsgivningen till barnfamiljer. Vid beräkningen av bidraget skall alltså hänsyn tas till både bostadskostnad och inkomst.

Ett skäl som talar för att anpassa det nu föreslagna systemet till det som gäller för barnfamiljer är att övergången från bidragssystemet för hushåll utan barn till det för barnfamiljer bör vara så smidig som möjligt.

Bostadsbidrag till hushåll utan barn bör införas den 1 januari 1988.

5.2.2 Bostadskostnaden

Mitt förslag: Den bostadskostnad som läggs till grund för det nu föreslagna bostadsbidraget bestäms på samma sätt som för bostadsbidraget till barnfamiljer.

Den lägsta bostadskostnad som läggs till grund för beräkningen av bostadsbidraget skall vara 600 kr./mån.

Bostadsbidrag lämnas till 80% av bostadskostnaden mellan 600 kr. och

- för ensamstående 1 700 kr./mån. och
- för makar/samboende 2 200 kr./mån.

För ensamstående eller makar/samboende som på grund av vårdnad eller umgängesrätt har barn boende hos sig regelbundet en mindre del av året bör följande gälla. Bostadsbidrag skall kunna lämnas till samma övre bostadskostnadsgränser och med samma andelar av bostadskostnaden som regeringen har föreslagit (prop. 1986/87:48) för familjer med motsvarande antal barn inom hushållet.

Skälen för mitt förslag: Bostadskommittén föreslår i sitt slutbetänkande att den nedre gränsen för den lägsta bostadskostnad som kan påverka bostadsbidraget skall bestämmas till 700 kr./mån. för hushåll utan barn. Kommittén föreslår vidare att de övre gränserna bestäms till 1 025 kr./mån. för ensamstående och till 1 200 kr./mån. för makar/samboende.

Med hänsyn till att mitt förslag tar sikte på hushåll med särskilt låga inkomster och en svag ställning på bostadsmarknaden anser jag att bidragen bör täcka en större del av bostadskostnaden än vad bostadskommittén föreslår. Jag förordar därför att den lägre gränsen för den bidragsgrundande bostadskostnaden sätts till 600 kr./mån. och att den övre gränsen bestäms till 1 700 kr./mån. för ensamstående och till 2 200 kr./mån. för makar/samboende. Som en jämförelse kan nämnas att de föreslagna övre gränserna inte helt når upp till hyrorna för nyproducerade lägenheter om ett respektive två rum och kök.

Det maximala bostadsbidrag som kan lämnas till ensamstående med de nu föreslagna reglerna skulle komma att uppgå till 10 560 kr./år eller 880 kr./mån. För makar/samboende skulle motsvarande belopp bli 15 360 kr./år eller 1 280 kr./mån.

Som jag tidigare har nämnt lämnades statskommunalt bostadsbidrag till hushåll utan barn under åren 1974–1985. År 1978 infördes särskilda regler för ensamstående och makar/samboende som på grund av vårdnad eller umgängesrätt hade barn boende hos sig regelbundet under en mindre del av året (prop. 1976/77: 100 bil. 16, CU 18, rskr 187). Dessa regler innebar att bostadsbidrag kunde lämnas upp till samma hyresgränser som gällde för barnfamiljer med motsvarande antal barn inom hushållet. Syftet med reglerna var att göra det möjligt för föräldrar som inte stadigvarande bor tillsammans med sina barn att ha dem boende hos sig under någon tid. När bostadsbidraget till hushåll utan barn avvecklades i och med utgången av år 1985 gjordes undantag för denna grupp. De kan således alltså få statskommunalt bostadsbidrag.

Vissa av dessa hushåll kommer att omfattas av det stöd som jag nyss har föreslagit. De skäl som anfördes för att införa särskilda regler för föräldrar som har barn som de inte stadigvarande bor tillsammans med är minst lika bärande idag. Med hänsyn härtill förordar jag att samma övre bostadskostnadsgränser skall gälla för dem som för barnfamiljer med motsvarande antal barn och att bidraget skall täcka samma andel av bostadskostnaden som regeringen har föreslagit (prop. 1986/87:48) för barnfamiljer.

Mitt förslag: Inkomstprövningen skall i första hand göras med hänsyn till den sammanräknade inkomsten enligt taxeringen året före bidragsåret.

Om inkomsterna under bidragsåret har eller kommer att öka eller minska väsentligt, skall inkomstprövningen ske med hänsyn till en beräknad inkomst.

Bidraget reduceras med en tredjedel av den inkomst som överstiger 26 000 kr. för ensamstående och 36 000 kr. för makar/samboende.

Studiemedel beaktas inte vid inkomstprövningen.

Förmögenhet över 90 000 kr. för ensamstående och 180 000 kr. för makar/samboende skall beaktas.

Om det är uppenbart att hushållet inte behöver det stöd som kan lämnas kan bidraget minskas eller dras in.

Skälen för mitt förslag: Jag finner det lämpligt att som huvudregel lägga samma inkomstbegrepp till grund för inkomstprövningen för hushåll utan barn som regeringen har föreslagit skall gälla beträffande barnfamiljer.

När det gäller just unga hushåll torde det vara vanligt med stora och snabba inkomstförändringar. Som jag tidigare har nämnt är det många av ungdomarna som studerar och många som är arbetslösa eller saknar fast anställning. Det torde också vara vanligt att många inom den nu aktuella åldersgruppen avslutar sina studier och börjar förvärvsarbeta, varvid behovet av bostadsbidrag minskar eller försvinner helt.

Starka skäl talar därför enligt min mening för att bostadsbidraget för den nu aktuella gruppen av bidragstagare fortlöpande omprövas vid inkomständringar.

Jag föreslår därför att en sådan omprövning skall kunna ske när inkomsterna beräknas öka eller minska väsentligt i förhållande till den sammanräknade inkomsten enligt senaste taxering. Bidraget bör då grundas på den beräknade inkomsten. Bidragstagarna bör vara skyldiga att anmäla ändrade inkomster till den myndighet som beviljar bidraget. Det bör vidare finnas en möjlighet för myndigheten att återkräva för mycket utbetalt bidrag. Detta svarar nära mot vad som idag gäller för bostadsbidrag till barnfamiljer.

Bostadskommittén föreslår att bidraget reduceras med 15% av inkomster över 28 000 kr. för ensamstående och 32 000 kr. för makar. För att ett bidrag av den storlek som jag har föreslagit skall kunna förbehållas hushåll med mycket låga inkomster krävs dock att reduktionen sker snabbare. Jag förordar därför att bidraget reduceras med en tredjedel av den inkomst som överstiger 26 000 kr. för ensamstående och 36 000 kr. för makar/samboende.

En ensamstående person med en bostadskostnad på 1 900 kr./mån. (= beräknad hyra för en nyproducerad lägenhet om 1 rum och kök) och en sammanräknad inkomst på 45 000 kr. kommer med dessa regler att få ett bostadsbidrag på 357 kr./mån. Makar/samboende med en bostadskostnad

på 2 400 kr./mån. (= beräknad hyra för en nyproducerad lägenhet om 2 rum och kök) kommer vid en gemensam sammanräknad inkomst på 60 000 kr. att få bostadsbidrag med 620 kr./mån.

Den sammanlagda marginaleffekten vid en inkomstökning för de nu aktuella hushållen torde trots den förhållandevis kraftiga reduktionen inte bli så stark som för hushåll med barn. De hushåll som omfattas av mitt förslag har så låga inkomster att marginals-katten är relativt låg. De har vidare inte några kostnader för barntillsyn. Jag vill i sammanhanget erinra om att även de kommunala bostadstilläggen till pensionärer (KBT) reduceras med en tredjedel av inkomsten.

Till frågan om hur förmögenhet skall beaktas vid inkomstprövningen återkommer jag i det följande.

Det kan hända i enstaka fall att reglerna om inkomstprövning inte speglar hushållets faktiska ekonomiska bärkraft. Jag föreslår därför att en s. k. generalklausul införs när det gäller bostadsbidrag till hushåll utan barn. Det bör alltså när det gäller dessa hushåll vara möjligt att efter särskild utredning minska eller helt dra in det bidrag som hushållet formellt skulle vara berättigat till. Jag vill dock erinra om vad jag tidigare har anfört i fråga om bostadsbidrag till barnfamiljer, nämligen att en sådan generalklausul naturligtvis måste användas med försiktighet och omdöme.

5.2.4 Administration och statsbidrag

Mitt förslag: Beslut om bidrag skall fattas av kommunens förmedlingsorgan.

Kommunerna får ersättning av statsmedel med 50% av sina kostnader för de bidrag som utbetalas enligt de regler som jag har förordat.

Ersättningen betalas ut kalenderårsvis i efterskott.

Skälen för mitt förslag: Jag finner att starka skäl talar för att de nu föreslagna bostadsbidragen till hushåll utan barn skall administreras av samma organ som administrerar bostadsbidragen till barnfamiljer. Ett skäl är att det bidragssystem som jag nu har föreslagit i stor utsträckning är anpassat till det bidragssystem som omfattar barnfamiljerna. Det innebär att beslut om bidrag fattas av kommunens förmedlingsorgan. Kommunens beslut skall kunna överklagas enligt samma regler som gäller för bostadsbidragen till barnfamiljer.

Också när det gäller administrationen i övrigt föreslår jag att samma regler skall gälla för bostadsbidrag till hushåll utan barn som för bostadsbidrag till barnfamiljer.

Vidare finner jag att kommunerna, liksom när det gäller regeringens förslag till bostadsbidrag till barnfamiljer, bör få ersättning av statsmedel med 50% av sina kostnader till den del de är hänförliga till de regler som jag har föreslagit. Kommunerna är givetvis oförhindrade att liksom hittills på egen bekostnad besluta om högre bidragsbelopp än som följer av dessa regler.

Jag uppskattar den sammanlagda kostnaden för det föreslagna bostadsbidraget till ca 160 milj. kr. för år 1988, varav ca 80 milj. kr. utgör kostnaden för staten. Jag vill dock reservera mig för att uppskattningen av kostnaderna är osäker. Detta beror bl.a. på att det saknas detaljerade och aktuella statistiska uppgifter om inkomster och bostadskostnader för de hushållsgrupper som mitt förslag om bostadsbidrag riktar sig till.

Eftersom jag har föreslagit att ersättning av statsmedel skall betalas ut kalenderårsvis i efterskott kommer inte några kostnader för förslaget att belasta statsbudgeten under budgetåret 1987/88.

5.3 Övriga frågor

5.3.1 Förmögenhetsregeln

Mitt förslag: Likalydande bestämmelser om hur förmögenhet skall inverka på behovsprövningen av bostadsbidrag införs för bidrag till såväl hushåll med barn som hushåll utan barn.

Till den inkomst som läggs till grund för beräkningen av bostadsbidraget skall läggas en femtedel av den del av förmögenheten som överstiger 90 000 kr. för ensamstående och sammanlagt 180 000 kr. för makar.

Värdet av förmögenheten skall bestämmas på samma sätt som vid förmögenhetstaxeringen.

Skälen för mitt förslag: Jag vill i detta sammanhang ta upp en fråga som rör bostadsbidrag både till hushåll utan barn och till barnfamiljer.

Enligt nu gällande regler för bostadsbidrag till barnfamiljer skall en femtedel av förmögenhet överstigande 50 000 kr. läggas till den bidragsgrundande inkomsten. Värdet av fastighet eller tomträtt med en- eller tvåfamiljshus skall inte räknas med, om bidragssökanden stadigvarande bor i huset. I sådana fall medräknas inte heller låneskulder för vilka säkerhet har lämnats i form av panträtt i fastigheten eller tomträten. Värdet av bostadsrättslägenhet som bebos av sökanden skall inte heller räknas med.

Bostadskommittén föreslår att en anpassning görs till de nya reglerna om förmögenhetsredovisning vid taxeringen till förmögenhetsskatt.

Riksdagen beslutade under år 1985 (prop. 1984/85:180, SkU 60, rskr 375) att en detaljredovisning av förmögenhet i självdeklarationen endast skall behöva göras om de tillgångar som skall redovisas uppgår till 90 000 kr. för ensamstående skattskyldig och till sammanlagt 180 000 kr. för makar. De nya bestämmelserna tillämpas fr. o. m. 1986 års taxering.

Jag delar bostadskommitténs uppfattning och föreslår att en femtedel av den del av hushållets förmögenhet som överstiger 90 000 kr. för ensamstående och 180 000 kr. för makar läggs till den inkomst som skall läggas till grund för beräkningen av bostadsbidraget. Vidare föreslår jag att för-

mögenheten skall bestämmas på samma sätt som vid förmögenhetstaxeringen. Härigenom åstadkoms en administrativ förenkling.

Prop. 1986/87:93

Denna regel bör träda i kraft den 1 januari 1988.

5.3.2 Det minsta bidragsbelopp som betalas ut

Mitt förslag: Det lägsta bidragsbelopp per månad som betalas ut skall både för barnfamiljer och för hushåll utan barn vara 100 kr.

Skälen för mitt förslag: Enligt nu gällande regler betalas inte bidragsbelopp som understiger 50 kr./mån. ut. Av administrativa skäl förordar jag att det lägsta belopp som skall betalas ut till barnfamiljer och till hushåll utan barn bestäms till 100 kr./mån. Denna regel bör tillämpas fr.o.m. den 1 januari 1988.

6 Delegationen för försöksverksamhet rörande ungas boende

Förslag: Ungdomsboendedelegationen ges möjligheter att stimulera och utvärdera kommunernas verksamhet med att ta fram genomgångsbostäder för ungdomar. Ytterligare 2 milj. kr. anvisas för ändamålet.

Skälen för mitt förslag: I enlighet med förslag i prop. 1984/85:100 bil. 13 har riksdagen beslutat (BoU 15, rskr 232) att försöksverksamhet rörande ungas boende skall stimuleras med ett statligt bidrag under tre år. Ett anslag om 1 milj. kr. har anvisats för ändamålet.

Inom bostadsdepartementet har en särskild ungdomsboendedelegation inrättats (dep. prot. 1985-09-04) som har till uppgift bl.a. att stimulera, följa och informera om pågående försöksverksamhet med att förbättra ungdomarnas ställning på bostadsmarknaden. Delegationen skall också ta initiativ till att försöken utvärderas och att erfarenheterna sprids i former som gör dem allmänt tillgängliga.

Delegationen skall vidare bereda de ärenden som gäller bidrag till försöksverksamhet och som skall avgöras av departementschefen.

Enligt vad jag har erfarit är intresset för delegationens verksamhet mycket stort. Många kommuner, bostadsföretag och enskilda personer – inte minst de unga själva – har tagit kontakt med delegationen för att diskutera möjliga lösningar på ungdomarnas bostadsproblem.

I september 1986 anordnade ungdomsboendedelegationen ett seminarium med medverkan av företrädare för bl.a. kommuner, bostadsföretag, myndigheter, ungdomsorganisationer och forskare. Delegationen har haft överläggningar med tjänstemän med ansvar för de kommunala bostadsförmedlingarna i några kommuner med särskilt stora problem. Möjligheterna

att förbättra situationen för bostadssökande ungdomar i Stockholm har diskuterats med företrädare för Stockholms stad och det allmännyttiga bostadsföretaget Svenska Bostäder AB. Vidare har delegationen haft kontakt med representanter för Göteborgs stad för att med dem diskutera förutsättningarna för att bilda en ungdomsbostadsstiftelse i Göteborg.

Vid studiebesök i vissa kommuner som har verksamhet i gång för att underlätta för de unga att få bostäder har delegationen kunnat ta del av viktiga erfarenheter och konkreta planer för den närmaste framtiden.

För att samla upp alla goda idéer och exempel utifrån landet har jag på förslag av ungdomsboendedelegationen lämnat bidrag till Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag, SABO, för att ta fram en idéskrift som kan stimulera och initiera bra lösningar på ungdomarnas bostadsproblem. Skriften kommer bl. a. att visa på modeller för samarbete mellan ungdomar och bostadsföretag.

Jag har också lämnat ekonomiskt stöd till Örebro kommun och dess projektgrupp för ungdomsbostäder, HejBo. Stödet avser ett projekt som drivs i samarbete med det allmännyttiga bostadsföretaget Stiftelsen Hysesbostäder. Projektet innebär att en grupp ungdomar tillsammans med projektledningen och bostadsföretaget planerar ett s. k. trapphuskollektiv i ett område med outhyrda lägenheter.

Delegationen har tagit initiativ till ett konsultuppdrag beträffande nyproduktion av flexibla smålägenheter. Konsulten har tagit fram exempel på små lägenheter som kan disponeras på flera sätt för att passa ungdomars behov och som lätt kan slås samman till större lägenheter när efterfrågan på små lägenheter minskar. Uppdraget omfattade även exempel på kollektivbostäder för ungdomar som skall kunna byggas om på ett enkelt sätt för annat bostadsändamål. Dessa exempel kommer nu att på lämpligt sätt spridas till kommuner och byggherrar i landet.

Jag har här gett en del exempel på ungdomsboendedelegationens verksamhet hittills. Mitt samlade intryck är att delegationen fyller en viktig uppgift och utgör ett värdefullt stöd för verksamheten ute i kommunerna.

Som jag har nämnt tidigare (avsnitt 3.2) avser jag att i ett annat sammanhang återkomma till regeringen med förslag om att ungdomsboendedelegationen får i uppdrag att följa kommunernas verksamhet med att ta fram genomgångsbostäder för ungdomar och att aktivt arbeta för att det statliga stödet till verksamheten ger avsedd effekt.

Mer än hälften av de medel, 1 milj. kr., som riksdagen har anslagit (prop. 1984/85:100 bil. 13, BoU 15, rskr 232) till delegationens verksamhet under tre år har nu förbrukats. Delegationens angelägna arbete bör inte hindras av brist på medel. Tvärtom bör delegationen få resurser som medger att dess verksamhet intensifieras under den närmaste tiden.

Jag föreslår därför att ytterligare 2 milj. kr. ställs till ungdomsboendedelegationens förfogande. Medlen bör anvisas under elfte huvudtitelns anslag A 2. Utredningar m. m. för budgetåret 1987/88.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har förordat i fråga om bidrag till kommuner för att stimulera tillskott av genomgångsbostäder för ungdomar (avsnitt 3.2).
2. godkänna vad jag har förordat i fråga om finansiering vid nyproduktion av studentbostäder (avsnitt 4),
3. godkänna vad jag har förordat i fråga om bostadsbidrag till vissa hushåll utan barn (avsnitt 5.2),
4. godkänna vad jag har förordat i fråga om beaktande av förmögenhet vid inkomstprövningen av bostadsbidrag till barnfamiljer och hushåll utan barn (avsnitt 5.3.1),
5. godkänna vad jag har förordat i fråga om det minsta bidragsbelopp som skall betalas ut (avsnitt 5.3.2) samt
6. till *Utredningar m. m.* för budgetåret 1987/88 under elfte huvudtiteln, utöver vad som föreslagits i proposition 1986/87:100 bil. 13, anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.